

Cantautor, pintat en 2012 per Vento González, acrílic sobre tela , 2mx1m

SALUTACIÓ DEL PRESIDENT

Per primera vegada, em dirigisc a les associades i associats d'Adide després que l'assemblea del passat 14 de desembre acordara nomenar-me president. Ja sabeu que els altres càrrecs aprovats en l'assemblea van ser: Mercé Cerver, vicepresidenta; Josep Vicent Ferre, tresorer; i Pablo Ortega, secretari. Es va acordar igualment que a la junta directiva estiguessen, a més dels anteriors, Miguel Martínez, Lucía Moreno, Antonio Martín, Vicente Espejo i es va deixar un càrrec per a una persona accidental que la junta directiva ha decidit que siga Lluïsa Pérez.

M'alegra dir-vos que Adide es troba ara en un magnífic moment que volem aprofitar per a iniciar nous projectes i experiències. Bon exemple d'això és aquest full informatiu que aspira a convertir-se en el nostre òrgan d'informació, opinió i debat. Naix amb humilitat, quasi de puntetes, amb l'esperança que les nostres associades i associats contribuïsquen al seu creixement i consolidació. Ja que aquest full aspira a ser una obra col·lectiva, vos convida a col·laborar en ella sempre que vullgueu.

D'altra banda, encara que estem treballant en unes jornades futures que ens permetran gaudir del saber i experiències d'algun ponent prestigiós, voldríem explorar de manera paral·lela altres models formatius que ara estem debatent. Pensem en un model més aplicat, més pràctic, menys teòric. La denominació que rep en el món anglosaxó és *hands-on* en què els participants s'involucren, són protagonistes dinàmics de la formació i no mers receptors passius. Esperem encertar la tecla.

David Vento Diéguez

DADES I XIFRES

Impacte del nivell socioeconòmic (NSE) en la educació

(resum de la informació que ofereix l'*American Psychological Association*, disponible en la següent pàgina web: <http://www.apa.org>)

Els xiquets de famílies amb baix NSE tenen menys possibilitats de viure experiències que afavorisquen l'adquisició de la lectura: la llengua parlada, la riquesa lèxica, el reconeixement fonològic (Buckingham, Wheldall, & Beaman-Wheldall, 2013). La competència lectora inicial dels xiquets es correlaciona amb el nivell cultural de la llar on viuen, el nombre de llibres que hi ha en la casa, i el nivell d'ansietat o estrès dels pares (Aikens & Barbarin, 2008; Bergen, Zuijen, Bishop, & Jong, 2016). Les investigacions apunten que els resultats acadèmics d'un alumne determinat es veuen més influïts per les condicions de l'escola que pel NSE de la seua família (Aikens & Barbarin, 2008). Per exemple, l'alumnat d'infantil 3 anys que es va escolaritzar en les classes de major rendiment va acabar, molts anys després, guanyant millors sous, estalviant més per a la jubilació i vivint en millors barris que els que van estar a les classes pitjors (Chetty et al., 2011).

Se sap que el professorat amb major experiència i formació potencia els èxits acadèmics del seu alumnat (Gimbert, Bol, & Wallace, 2007). Per desgràcia, este professorat no sol estar en les escoles de zones de baixes NES (Clotfelter, Ladd, & Vigdo, 2006). S'han identificat diversos factors que milloren el funcionament d'aquestes escoles difícils: una formació adequada del professorat, l'establiment d'una comunitat d'aprenentatge, el compromís de les famílies i una dotació de recursos superior a la de les escoles ordinàries (Muijs, Harris, Chapman, Stoll, & Russ, 2009).

Arab school, pintat per John Frederick Lewis, imatge de domini públic descarregada del *Metropolitan Museum of Art*

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/355542>

LA NOSTRA GENT

Tudi Torró i Ferrero va nàixer a Ontinyent, on va passar la seua infantesa i adolescència, cursant la seua formació bàsica a un col·legi religiós. En acabar el batxillerat, va estudiar Magisteri a València.

Va començar la seua carrera docent el 1977. Molt prompte va assumir responsabilitats, primer com a mestra coordinadora per a l'ensenyament del valencià (1983-1986); després, com assessora de valencià (1986-1989); i tot seguit com a inspectora d'educació (1990-2015) i professora associada a la UA (1999-2007). Actualment, és la Directora Territorial d'Educació, Investigació, Cultura i Esport de la província d'Alacant.

La seua vessant literària i pedagògica és fonamental per a entendre a Tudi Torró. No tan sols ha escrit un fum de llibres, el últim *Des del Sud de València, escrits de resistència i esperança*, sinó que també ha format a moltes promocions de professors i professores, contagiant la seua vitalitat i les seues conviccions.

Ha guanyat nombrosos premis, l'últim l'any 2014, quan la universitat de

València li va atorgar el XV Premi Vicent Ventura, reconeixent la seua extraordinària trajectòria professional com a inspectora, pedagoga i defensora de la llengua.

És evident que aquest racó no estaria complet ni seria just sense parlar de la seua enorme contribució a la nostra associació. Tudi va presidir ADIDE des del 2000 al 2009, en moments de gran dificultat. I, al acabar el seu mandat va ser nomenada presidenta honorífica. Si hui ADIDE es troba vibrant, es deu en bona mesura al seu coratge i la seua tenacitat. Tot i que allò més fàcil hauria estat centrar-se en la faena, la família i les aficions, Tudi va optar per encarar-se a les adversitats i afirmar assertivament que hi havia espai per a ADIDE a la Comunitat Valenciana. El temps li ha donat la raó. I nosaltres, totes les associades i associats d'ADIDE tenim un deute amb ella.

ADIDE EN ALTRES COMUNITATS

El passat 17 de novembre l'Associació d'Inspectors d'Educació de Canàries (ADIDEC) en col·laboració amb l'Institut Universitari de Neurociència de la Universitat de la Laguna va organitzar una Jornada Formativa al voltant de la relació entre el cervell i l'educació «Col·loquis sobre cervell i educació». A la jornada es van explicar els últims avanços en neurociència i la seua aplicació en l'àmbit educatiu. La finalitat d'aquesta formació és donar a conèixer el funcionament dels processos neurocognitius per a previndre dificultats d'aprenentatge i millorar les estratègies metodològiques a les aules.

La primera ponència va estar a càrrec del Dr. Manuel de Vega, Catedràtic de Psicologia Bàsica de la Universitat de La Laguna i Director de l'Institut Universitari de Neurociència. El Dr. Manuel de Vega va parlar sobre el cervell i el llenguatge en els processos d'aprenentatge i va tractar temes com: la importància de la comprensió del llenguatge en els centres educatius; les dificultats més comunes que compliquen els processos d'ensenyament-aprenentatge; les aportacions de la neurociència i la seua utilitat per a comprendre els mecanismes cerebrals subjacents a la lectura; les alteracions del desenvolupament que incideixen en la comprensió i en l'aprenentatge (dislèxia, trastorn d'atenció i hiperactivitat o trastorn de l'espectre autista); els canvis cognitius i cerebrals que tenen lloc durant l'aprenentatge d'una segona llengua; l'adquisició d'estratègies per part de l'alumnat que els permeten millorar substancialment la comprensió i l'aprenentatge en incloure canvis en l'activitat cerebral durant la lectura.

La segona ponència la va impartir el Dr. Iván Padró, Investigador Postdoctoral Agustín de Bethancourt de la ULL en el laboratori d'Estimulació Cerebral No Invasiva de l'Institut Universitari de Neurociències (IUNE), i es va centrar en el desenvolupament cerebral i l'assumpció de riscos durant l'adolescència. En ella va explicar els avanços dels últims anys de les tècniques de ressonància magnètica i de la informació que ens aporta sobre els canvis que es produeixen en el cervell durant l'adolescència. Ens explica que en esta etapa es produeix un desequilibri evolutiu entre els circuits cerebrals, cognitiu i motivacional, per la qual cosa hi ha un període d'una certa vulnerabilitat i s'incrementa l'assumpció de riscos. Això fa que siga molt important una intervenció educativa i social que afavorisca els processos d'ensenyament-aprenentatge dels adolescents en l'actualitat.

Per a finalitzar va tindre lloc una taula redona on els ponents i diversos inspectors i inspectores d'educació van debatre sobre les aportacions de la neurociència a l'educació actual. Es pot trobar tota la informació al següent enllaç: <http://www.adidecanarias.es>

David Vento

¿Vuelve la disciplina?

Un reciente artículo publicado en *The New Yorker* (*Success Academy's Radical Educational Experiment*, December 11, 2017) nos presenta la obra de Eva Moskowitz, quien en apenas diez años ha creado cuarenta y seis *charter schools* en los barrios más problemáticos de la ciudad de Nueva York. El milagro no reside en crearlas, sino en llenarlas de alumnos con el reclamo inverosímil de la exigencia y la disciplina. Como es sabido, las *charter schools* están sostenidas con fondos públicos, como nuestros concertados, y para obtener esos fondos han de presentar un proyecto que las haga interesantes. En eso recuerdan a los centros docentes con especialización curricular que se contemplaban en la LOCE. Sobre la similitud entre los centros concertados y las *charter school*, se puede consultar el siguiente artículo: <http://ger.mercy.edu/index.php/ger/article/view/198>. Prácticamente todo el alumnado de las escuelas de Moskowitz, que se llaman *Success Academy*, es afroamericano o latino, y casi dos tercios proviene de familias desfavorecidas que cobran ayudas sociales. Sin embargo, pese a todas estas desventajas, sus resultados en la evaluación diagnóstica son impresionantes, muy por encima de la media de la ciudad de Nueva York: el 95% del alumnado de las academias supera la competencia matemática y el 84% la lingüística, frente a una media (respectivamente) del 36% y 38% en el conjunto de la ciudad. Moskowitz planea que haya al menos cincuenta nuevas academias en el plazo de los próximos diez años. Cuando releo la oración que acabo de escribir, me asalta la impresión de que estoy hablando de una franquicia, una marca comercial que aspira a conquistar un sector del mercado, pero cuando lo pienso mejor, concluyo que en realidad más que una impresión estamos ante una certeza. Como en muchas otras cosas americanas, hay en este proyecto un buen porcentaje de marketing, un empaquetado atractivo y un relato eficaz. La idea de Moskowitz parece ser la siguiente: la academia es una máquina educativa que funciona en cualquier contexto y con cualquier materia prima. Una vez diseñada la primera, cabe replicar el modelo tantas veces como se desee.

En la ciudad de Nueva York, el proceso de admisión en todos los centros sostenidos con fondos públicos se hace por sorteo, pero los críticos de la *Success Academy* consideran que ésta altera la pureza del sorteo al pedir a los padres un compromiso con su ideario, que es muy exigente. En las 47 escuelas de Moskowitz es obligatorio vestir uniforme y calzar zapatos sin cordonerías para que no se pierda tiempo atándolas y desatándolas. Las aulas están enmoquetadas para disminuir el ruido y los niños se sientan en sus sillas perfectamente erguidos, pues no se toleran las posturas incorrectas. El alumnado sabe que se le puede preguntar en cualquier momento y es obligatorio seguir con la mirada a su profesor, algo que se denomina *tracking*. Si un niño o niña se despista, el profesor o el resto de los compañeros se lo recriminan. Toda la actividad del aula está cronometrada por un reloj que se muestra en la pizarra digital, hasta el punto de que los niños cantan la cuenta atrás cada vez que se aproxima el fin de una actividad. Hay gusto por los lemas, que se corean y se repiten (*slam the exam!*); pero hay sobre todo devoción por la disciplina, que se considera una herramienta útil y conveniente. Casi el 20% del alumnado de las academias es sancionado en algún momento del curso, lo cual es un indicador clarísimo de que las reglas son demasiado estrictas. De hecho, hay un sector del alumnado y de los padres que se queja de la atmósfera opresiva que se sufre en sus aulas, donde el profesorado corrige constantemente a los niños y niñas, a veces con rudeza. El modelo de Moskowitz se adscribe a esa tradición que valora, por encima de cualquier otro aspecto, los contenidos, los resultados y la obediencia. Se opone claramente a los nuevos estilos docentes que se están practicando en los países occidentales desde hace un tiempo: una enseñanza más práctica que aspira a que el alumnado adquiera conocimientos a través de la observación, del descubrimiento y de la experiencia.

Uno de sus críticos verbaliza la siguiente objeción, que muchos de nosotros suscribiríamos: “entiendo la deriva de las organizaciones humanas hacia el autoritarismo porque es rentable a corto plazo. Pero ¿qué clase de ciudadanos estás moldeando?, ¿qué tipo de alumnado se promueve cuando los valores fundamentales giran en torno a la obediencia? ¿Se puede educar a los alumnos en un contexto autoritario y, al mismo tiempo, dotarles de la capacidad para ser agentes activos de sus propias vidas, personas que piensan críticamente y se oponen a la injusticia del mundo que les rodea?”

Parece impensable que esta vuelta a la disciplina pueda triunfar en los sistemas educativos europeos, pero no albergo duda de que también aquí tiene sus admiradores. De hecho, estoy convencido de que en nuestro país muchos centros privados, e incluso concertados, están ahora mismo sopesando si esa apuesta de Moskowitz se puede adaptar al contexto español, tan reacto a las normas, a la autoridad y a la obediencia. Conocer la historia de la *Success Academy* tal vez nos ayude a entender algunos debates y controversias del futuro próximo.

Pablo Ortega